Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MANUELA KAMPOSA SANČESA-BORDONAS [MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA]

SECINĀJUMI,

sniegti 2024. gada 26. septembrī [1]

Lieta C-578/23

Česká republika – Generální finanční ředitelství

pret

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

(*Nejvyšší správní soud* (Augstākā administratīvā tiesa, Čehijas Republika) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Publiskais iepirkums – Direktīva 2004/18/EK – 31. pants – Sarunu procedūra, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu – Nosacījumi – Ekskluzīvu tiesību aizsardzība – Ekskluzivitātes stāvoklis, kuru radījusi līgumslēdzēja iestāde – Līgums, kas noslēgts pirms dalībvalsts pievienošanās Eiropas Savienībai – Brīdis, kurā jāizvērtē līguma faktiskie un tiesiskie apstākļi

1. 1992. gadā Čehijas Republikas [2] Finanšu ministrija tieši piešķīra konkrētam uzņēmumam [3] līgumu nodokļu administrēšanas IT sistēmas *ADIS* izveidošanai. *IBM* piederēja autortiesības uz programmas pirmkodu, tādēļ IT sistēmas izmantošana un atjaunināšana bija atkarīga no tās dalības.

2. 2016. gadā iestāde, kas Čehijas Republikā administrēja nodokļus, nolēma noslēgt līgumu par pēcgarantijas pamatapkalpošanas pakalpojumiem *ADIS* programmatūrai, kurš arī tika piešķirts *IBM*, rīkojot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas.

3. Šā jaunā līguma noslēgšana ir radījusi strīdus situāciju starp divām Čehijas Republikas iestādēm, proti, iestādi, kas atbild par nodokļu administrēšanu, un iestādi, kuras kompetencē ir publiskā iepirkuma likumības kontrole. Šī otra iestāde uzskata, ka tieša līguma piešķiršana ir nelikumīga.

[1] Oriģinālvaloda – spāņu.

[2] 1993. gada 1. janvārī tās sadalījās Čehijas Republikā un Slovākijas Republikā.

[3] *IBM World Trade Europe/Middle East/Africa Corporation*. 1992. gadā šī sabiedrība bija sabiedrības *IBM Česká republika, spol. s r. o.* vienīgā dalībniece. Turpmāk tekstā uz to atsaukšos pamīšus kā uz "*IBM*" vai "pakalpojumu sniedzēju".

4. Iesniedzējtiesai, kam ir pēdējā instancē jāizspriež šis strīds, ir šaubas par jaunā līguma atbilstību Direktīvas 2004/18/EK[4] 31. panta 1. punkta b) apakšpunktam, kura interpretāciju tā lūdz Tiesai. Tā vēlas zināt, vai, izvērtējot vienu no nosacījumiem, lai izmantotu sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, jānovērtē faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas pastāvēja sākotnējā līguma (1992. gads) vai jaunā līguma (2016. gads) noslēgšanas brīdī.

5. Strīda pamatā ir vispārēja problēma, proti, to valsts pārvaldes iestāžu kuras informācijas tehnoloģiju izmantošanā ir atkarīgas no pakalpojumu sniedzēja, *piesietība*. Komisija 2013. gadā publicēja Paziņojumu[5], kurā uzsvēra šo iestāžu grūtības nomainīt pakalpojumu sniedzēju.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības. Direktīva 2004/18

6. Tās 28. pantā ("Atklātas, slēgtas un sarunu procedūras un cenu aptaujas izmantošana") ir noteikts:

"Valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanā līgumslēdzējas iestādes piemēro valsts procedūru, kas pielāgota šīs direktīvas vajadzībām.

Minēto valsts līgumu slēgšanas tiesības tās piešķir atklātā vai slēgtā procedūrā. Konkrētos apstākļos, kas skaidri noteikti 29. pantā, līgumslēdzējas iestādes valsts līgumu slēgšanas tiesības var piešķirt, izmantojot cenu aptauju. Īpašos gadījumos un apstākļos, kas skaidri minēti 30. un 31. pantā, tās var piemērot sarunu procedūru, iepriekš publicējot vai nepublicējot līguma paziņojumu."

7. Saskaņā ar tās 31. pantu ("Gadījumi, kuros ir pamats izmantot sarunu procedūru, nepublicējot līguma paziņojumu"):

"Līgumslēdzējas iestādes valsts līguma slēgšanas tiesības var piešķirt sarunu procedūrā, iepriekš nepublicējot līguma paziņojumu, un to dara šādos gadījumos:

1) būvdarbu valsts līgumiem, piegādes valsts līgumiem un pakalpojumu valsts līgumiem:

   [..]

   b) ja tehnisku vai mākslinieciska apsvērumu dēļ vai tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar ekskluzīvu tiesību aizsardzību, līguma slēgšanas tiesības var piešķirt tikai konkrētam komersantam;

   c) tik lielā mērā, cik noteikti nepieciešams, ja attiecīgajām līgumslēdzējām iestādēm neparedzamu iemeslu dēļ radusies ārkārtēja steidzamība, kas liedz ievērot termiņus, kuri noteikti atklātai, slēgtai vai sarunu procedūrai ar iepriekšēju līguma paziņojuma publicēšanu, kā minēts 30. pantā. Lietas apstākļi, uz kuriem atsaucas, pamatojot ārkārtēju steidzamību, nekādā ziņā nedrīkst būt radušies līgumslēdzējas iestādes dēļ;

[4] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2004. gada 31. marts) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV 2004, L 134, 114. lpp.).

[5] Komisijas Paziņojums (2013. gada 25.jūnijs) Pret piesietību. Atvērtu IKT [informācijas un komunikāciju tehnoloģiju] sistēmu veidošana, labāk izmantojot publiskā iepirkuma standartus (COM (2013) 455 final) (turpmāk tekstā – "2013. gada paziņojums").

[..].”

B. Čehijas tiesības. Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách[6]

8. Saskaņā ar šā likuma 21. panta 2. punktu līgumslēdzēja iestāde var piešķirt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības atklātā vai slēgtā procedūrā un, ja ir izpildīti atsevišķi nosacījumi, arī sarunu procedūrā ar paziņojuma par līgumu publicēšanu vai sarunu procedūrā bez paziņojuma par līgumu publicēšanas.

9. Saskaņā ar tā 23. panta 4. punkta a) apakšpunktu līgumslēdzēja iestāde var piešķirt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības sarunu procedūrā, nepublicējot paziņojumu par līgumu, arī tad, ja tehnisku vai mākslinieciska iemeslu dēļ, ekskluzīvu tiesību aizsardzības dēļ vai no īpašiem noteikumiem izrietošu iemeslu dēļ līgumu var izpildīt tikai konkrēts komersants.

II. Fakti, tiesvedība pamatlietā un prejudiciālais jautājums

10. 1992. gada 29. jūnijā Čehijas Republikas Finanšu ministrija noslēdza ar *IBM* līgumu par *ADIS* IT sistēmas izveidošanu nodokļu administrēšanai.

11. Kopš 2013. gada Finanšu ministrijas funkcijas attiecībā uz nodokļu administrēšanu savā pārziņā pārņēma *Česká republika – Generální finanční ředitelství* (Galvenā nodokļu pārvalde, Čehijas Republika; turpmāk tekstā – “GNP”).

12. 2016. gada 1. martā GNP uzsāka sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu publicēšanas, lai piešķirtu jauna līguma “*Základní pozáruční servis aplikace ADIS v r. 2016*” slēgšanas tiesības, kura mērķis bija sniegt pēcgarantijas pamatapkalpošanas pakalpojumu *ADIS* programmatūrai[7].

13. Šā veida līguma izmantošanu GNP pamatoja ar tehniskiem iemesliem un apsvērumiem saistībā ar pakalpojumu sniedzējas intelektuālā īpašuma tiesību uz *ADIS* pirmkodu aizsardzību[8].

14. 2016. gada 20. maijā GNP piešķīra *IBM* jaunā līguma slēgšanas tiesības.

15. 2017. gada 9. oktobrī *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* (Konkurences aizsardzības birojs, Čehijas Republika; turpmāk tekstā – “*Úřad*”) atzina, ka, izmantojot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu publicēšanas, GNP bija pārkāpusi Likuma Nr. 137/2006 23. panta 4. punkta a) apakšpunktu.

16. *Úřad* uzskata, ka GNP nebija pierādījusi, ka tehnisku iemeslu dēļ jauno publiskā iepirkuma līgumu varēs izpildīt tikai *IBM*. Turklāt nepieciešamību aizsargāt pakalpojumu sniedzējas ekskluzīvās tiesības esot izraisījusi Finanšu ministrijas iepriekšējā rīcība.

6 Likums Nr. 137/2006 par publisko iepirkumu (turpmāk tekstā – “Likums Nr. 137/2006”, redakcijā, kas piemērojama lietas faktiskajiem apstākļiem).

7 Lai gan tas jāpārbauda iesniedzējtiesai, šķiet, ka jaunajā līgumā bija ietverta *ADIS* uzturēšana un iespējams remonts. Līguma cena bija 33 294 389 Čehijas kronu (CZK), neietverot pievienotās vērtības nodokli (PVN).

8 Saskaņā ar GNP apgalvojumiem, kas atreferēti iesniedzējtiesas nolēmumā (2. punkts), bez sasaistes ar kodolu un citiem moduļiem nav iespējama neatkarīga moduļu funkcionēšana – nedz vadība, nedz attīstība; moduļus nevar atdalīt; līguma priekšmets attiecas uz esošajiem moduļiem. Tā kā pakalpojums izpaudās kā pakalpojumu sniedzējas, kas ir licences tiesību īpašniece, izstrādātā un attīstītā *ADIS* pamatapkalpošana, tehniskās nepārtrauktības prasību dēļ bija nepieciešams, lai *ADIS* uzturēšanu un attīstību veiktu pakalpojumu sniedzēja.

17. Par 2017. gada 9. oktobra lēmumu GNP iesniedza sūdzību *Úřad* priekšsēdētājam, kas to noraidīja [9].

18. Par šo *Úřad* priekšsēdētāja lēmumu GNP cēla prasību *Krajský soud v Brně* (Apgabaltiesa Brno, Čehijas Republika), kura to noraidīja, uzskatot, ka nebija izpildīti Likuma Nr. 137/2006 23. panta 4. punkta a) apakšpunkta nosacījumi, jo:

– sākotnējā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas datumā bija paredzama nepārtrauktas uzturēšanas pakalpojuma nepieciešamība *ADIS* sistēmai, kas izstrādāta ilgtermiņam jomai (nodokļi), kura pastāvīgi mainās;

– nav nozīmes tam, ka sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī nekāds tiesiskais regulējums nenoteica pienākumu izvēlēties pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūrā, ne arī to, kādā mērā ir reglamentējamas autortiesības uz *ADIS*. Vēlākās piešķiršanas nosacījumi jāizvērtē, ņemot vērā tiesisko regulējumu, kas ir spēkā brīdī, kad notiek šī piešķiršana;

– nav nepieciešams, lai sākotnējā līgumslēdzēja iestāde būtu rīkojusies ar nodomu vēlāk apiet Likumu Nr. 137/2006;

– pat ja GNP spētu pierādīt, ka bez *IBM* nav cita komersanta, kas spētu izpildīt līgumu, nemainītos tas, ka ekskluzivitātes stāvoklis izriet no Finanšu ministrijas rīcības. Tādējādi pierādījums par formālā nosacījuma (proti, tehniski iemesli un apsvērumi saistībā ar pakalpojumu sniedzējas autortiesību aizsardzību) izpildi būtu bezjēdzīgs, jo nebūtu izpildīts materiālais nosacījums (ka ekskluzivitātes stāvokli nav radījusi pati līgumslēdzēja iestāde).

19. GNP par pirmās instances spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību *Nejvyšší správní soud* (Augstākā administratīvā tiesa, Čehijas Republika), būtībā apgalvojot, ka:

– sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī pakalpojumu sniedzēja vienīgā spēja sniegt vajadzīgo pakalpojumu (piegādāt serverus ar savu operētājsistēmu, kā arī nodrošināt uzturēšanu un attālinātu uzraudzību). Tehnisku iemeslu dēļ nebija iespējams atrast citu pakalpojumu sniedzēju;

– Finanšu ministrija nevarēja saprātīgi paredzēt, ka nākotnē būs nepieciešams nodrošināt papildu darbības ADIS darbības turpināšanai;

– sākotnējā līgumā autortiesības bija noteiktas pienācīgi. Tolaik neesot bijis iespējams panākt arī pilnīgu autortiesību uz *ADIS* nodošanu, jo atsevišķus tās elementus pakalpojumu sniedzēja un tās partneri komerciāli izmantoja visā pasaulē. Tādējādi bija ievērotas tobrīd spēkā esošās tiesību normas. Tā kā Finanšu ministrija nevarēja zināt, kādas nākotnes tiesību normas tā pārkāptu, tiesiskās drošības princips liedz uzskatīt, ka būtu izdarīts pārkāpums, kas piedēvējams GNP;

– Finanšu ministrija, noslēdzot sākotnējo līgumu, arī nevarēja zināt, kā attīstīsies nodokļu sistēma. Tāpēc tā nezināja, vai būs nepieciešams iejaukties *ADIS* un vai tā turpinās to izmantot. Tai nebija iemesla reglamentēt autortiesības, lai kļūtu pilnīgi neatkarīga no pakalpojumu sniedzējas;

[9] Sūdzība tika noraidīta, jo GNP priekštece Finanšu ministrija bija atbildīga par ekskluzivitātes stāvokli (kas saprotams kā nepieciešamība, lai līgumu izpildītu tikai pakalpojumu sniedzēja), ļaujot pakalpojumu sniedzējai saglabāt autortiesības.

– ja GNP tagad uzsāktu iepirkuma procedūru par jaunas IT sistēmas piegādi, tā izšķērdētu *ADIS* ieguldītos finanšu resursus un rīkotos nesaimnieciski un neracionāli;

– 2015. gadā GNP centās kļūt neatkarīga no pakalpojumu sniedzējas, mēģinot iegādāties *ADIS* autortiesības. Pakalpojumu sniedzēja atteicās tās nodot gan tolaik, gan turpmākajos trijos gados, tādēļ GNP nebija citas iespējas kā izmantot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas. Pretējā gadījumā *ADIS* būtu kļuvis neizmantojama un nodokļu iestāde nebūtu varējusi veikt savus uzdevumus;

– īsumā, pirms jaunā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras uzsākšanas GNP esot veikusi visus nepieciešamos pasākumus, lai pienācīgi ievērotu Likuma Nr. 137/2006 23. panta 4. punkta a) apakšpunktā paredzēto procedūru, ko apliecināja vairāki ekspertu atzinumi gan tehniskajos, gan juridiskajos jautājumos.

20. Paskaidrojumos saistībā ar kasācijas sūdzību *Úřad* norādīja, ka:

– GNP, pamatojoties uz 1992. gada sākotnējā līguma ekskluzivitāti, ir attīstījusi *ADIS*, izmantojot sarunu procedūras bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, vismaz līdz 2019. gada beigām;

– no eksperta atzinuma neizriet, ka izraudzītais komersants tehnisku iemeslu dēļ būtu bijis vienīgais iespējamais šīs sistēmas pakalpojumu sniedzējs. Nav pierādīts, ka pastāvēja ekskluzivitātes stāvoklis, kas ir izskaidrojams ar autortiesību aizsardzību;

– līguma priekšmets bija nodokļu administrēšanas sistēmas ieviešana trijos posmos, no kuriem sākotnējais līgums attiecās tikai uz pirmo. GNP zināja, ka sākotnējam līgumam sekos citi līgumi;

– *ADIS* apraksts un mērķis norāda, ka tā ir stabila sistēma, kurai vajadzēja darboties ilgtermiņā. Tādēļ bija acīmredzams, ka tai būs nepieciešama vismaz tehniska palīdzība;

– ne Finanšu ministrija, ne pēc tam GNP nereaģēja uz tiesiskā regulējuma attīstību, bet gan akceptēja tādu līguma un Likuma Nr. 137/2006 interpretāciju, kas ļāva uzturēt sistēmu, neizsludinot konkursu.

21. Iesniedzējtiesai ir šaubas, vai ir izpildīts viens no nosacījumiem, kurus tā sauc par *materiālajiem* (proti, ka ekskluzivitātes stāvokli nav radījusi pati līgumslēdzēja iestāde), lai izmantotu sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas. Tā vēlas zināt, vai tālab jāizvērtē faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas pastāvēja sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī.

22. Šajos apstākļos *Nejvyšší správní soud* (Augstākā administratīvā tiesa) uzdod Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai, izvērtējot to, vai ir izpildīts materiālais nosacījums, lai izmantotu sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu publicēšanas, proti, vai līgumslēdzēja iestāde pati ar savu rīcību nav radījusi ekskluzivitātes stāvokli [Direktīvas 2004/18] 31. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, jāņem vērā tiesiskie un faktiskie apstākļi, kādos tika noslēgts līgums par sākotnējo pakalpojumu, no kura izrietēja turpmāki publiskie iepirkumi?”

III. Tiesvedība Tiesā

23. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tika reģistrēts Tiesā 2023. gada 19. septembrī.

24. Rakstveida apsvērumus ir iesniegušas Čehijas un Slovākijas valdības, kā arī Eiropas Komisija.

25. Tiesa neuzskatīja par nepieciešamu rīkot tiesas sēdi.

IV. Izvērtējums

26. Iesniedzējtiesas izspriežamās lietas pamatā ir līgums par IT pakalpojumiem, kas bez konkursa procedūras tika noslēgts 1992. gadā – pirms Čehijas Republika bija pievienojusies Eiropas Savienībai –, kad tāda rīcība bija likumīga saskaņā ar valsts tiesībām.

27. Šajā sākotnējā līgumā pakalpojumu sniedzējai tika piešķirtas tiesības, kas tai radīja ekskluzivitātes stāvokli attiecībā uz izveidotās IT sistēmas attīstīšanu un uzturēšanu.

28. GNP norāda, ka pēc Čehijas Republikas pievienošanās Savienībai pakalpojumu sniedzējas ekskluzīvās autortiesības pamatoja to, ka 2016. gadā, lai noslēgtu jaunu līgumu [10] par IT sistēmas pēcgarantijas pamatapkalpošanu, tiktu izmantota Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktā sarunu procedūra bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas.

A. Piemērojamā direktīva

29. Iesniedzējtiesa lūdz interpretēt Direktīvu 2004/18, nevis Direktīvu 2014/24/ES [11], ar kuru šī pirmā direktīva ir atcelta.

30. Principā ir piemērojama tā direktīva, kura ir spēkā brīdī, kad līgumslēdzēja iestāde izvēlas, kāda veida procedūru tā īstenos [12].

31. Iesniedzējtiesas nolēmumā ir norādīts, ka procedūru jaunā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai GNP bija uzsākusi 2016. gada 1. martā. Šis datums ir agrāks nekā Direktīvas 2014/24 transponēšanas termiņa beigas, kuras tās 90. panta 1. punktā ir noteiktas 2016. gada 18. aprīlī.

32. Tādā gadījumā *ratione temporis* būtu piemērojama Direktīva 2004/18. Tomēr šis apstāklis neliedz ņemt vērā Direktīvas 2014/24 regulējumu kā kontrastējošu vai apstiprinošu elementu, lai interpretētu Direktīvas 2004/18 noteikumus.

[10] Tādējādi tas nebija tikai sākotnējā līguma pagarinājums vai grozījums.

[11] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV 2014, L 94, 65. lpp.).

[12] Spriedums, 2021. gada 14. janvāris, *RTS infra* un A*annemingsbedrijf Norré-Behaegel* (C-387/19, EU:C:2021:13), 23. punkts.

B. Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunkts un ekskluzivitātes stāvoklis, ko radījusi līgumslēdzēja iestāde

33. Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunkts noteic, ka, lai varētu izmantot šajā direktīvā reglamentēto tiešo sarunu procedūru, jābūt izpildītiem diviem kumulatīviem nosacījumiem, proti, a) jābūt tehniskiem vai mākslinieciskiem apsvērumiem vai citiem ar ekskluzīvu tiesību aizsardzību saistītiem iemesliem; un b) šiem iemesliem jāpadara līguma slēgšanas tiesību piešķiršana konkrētam komersantam par absolūti nepieciešamu.

34. Šajā pantā rodamajam līdzīgs formulējums bija jau citās iepirkuma direktīvās pirms Direktīvas 2004/18[13]. Tiesa bija tās interpretējusi, izspriežot prasības par valsts pienākumu neizpildi, ko cēlusi Komisija par dalībvalstu tiesību aktiem par līgumiem, uz kuriem attiecas Direktīva 71/305[14] vai Direktīva 93/37[15], kas tikuši noslēgti sarunu procedūrā bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas.

35. Judikatūrā par šo abu un nākamo direktīvu interpretāciju ir vairākkārt uzsvērts, ka normas par sarunu procedūrām bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas ir interpretējamas šauri un ka pienākums pierādīt ārkārtēju apstākļu esamību, kas attaisno noteikumu neievērošanu, piekrīt līgumslēdzējai iestādei[16].

36. Iesniedzējtiesa nošķir "formālos nosacījumus" un "materiālos nosacījumus", lai izmantotu sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas. Tā uzskata, ka:

– formālie nosacījumi prasot, lai būtu kāds ar ekskluzīvu tiesību aizsardzību saistīts iemesls, un lai šā iemesla dēļ līguma slēgšanas tiesības varētu piešķirt tikai kādam konkrētam komersantam;

– materiālie nosacījumi esot tādi, ka līgumslēdzēja iestāde nav varējusi paredzēt šos formālos iemeslus un ka to rašanās nav piedēvējama šai iestādei.

37. Patiesībā tie nosacījumi, kurus iesniedzējtiesa pieskaita *formālajiem nosacījumiem*, atbilst Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunkta formulējumam. Tie nosacījumi, kurus tā kvalificē kā *materiālos nosacījumus*, ir plašāki par šajā formulējumā noteikto, jo attiecas uz nosacījumiem, kas nav tieši ietverti šajā normā.

38. Strīds ir par *materiālo nosacījumu*, ka ekskluzivitātes stāvokli nav radījusi līgumslēdzēja iestāde. Šajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā iestājušos personu paustie viedokļi ir atšķirīgi:

– Čehijas valdība uzskata, ka Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunktā pieļautais izņēmums ir piemērojams tikai tad, ja tiek izpildīti tajā minētie objektīvie nosacījumi[17];

[13] Padomes Direktīva 71/305/EEK (1971. gada 26. jūlijs) par procedūru koordinēšanu būvdarbu publiskā pasūtījuma līgumu piešķiršanai (OV 1971, L 185, 5. lpp.) un Padomes Direktīva 93/37/EEK (1993. gada 14. jūnijs) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu piešķiršanas procedūras (OV 1993, L 199, 54. lpp.).

[14] Spriedums, 1995. gada 18. maijs, Komisija/Itālija (C-57/94, EU:C:1995:150), 23. punkts.

[15] Spriedums, 2004. gada 14. septembris, Komisija/Itālija (C-385/02, EU:C:2004:522), 19. un 20. punkts.

[16] Skat. tostarp 2004. gada 14. septembra sprieduma Komisija/Itālija (C-385/02, EU:C:2004:522) 19. punktu: "Direktīvas [93/37] 7. panta 3. punkts, kas ļauj atkāpties no noteikumiem, kuri garantē ar EK līgumu atzīto tiesību efektivitāti attiecībā uz būvdarbu valsts līgumiem, ir jāinterpretē šauri, un personai, kura vēlas izmantot šos izņēmuma apstākļus savā labā, ir pienākums pierādīt izņēmuma apstākļu esamību, kas attaisno noteikumu neievērošanu". Kā tādas pašas interpretācijas avoti ir minēti 1995. gada 18. maija spriedums Komisija/Itālija (C-57/94, EU:C:1995:150), 23. punkts un 1996. gada 28. marta spriedums Komisija/Vācija (C-318/94, EU:C:1996:149), 13. punkts.

[17] Tā ir izklāstīts pirmajā no sešiem argumentu blokiem tās rakstveida apsvērumos Tiesai.

– Komisija un Slovākijas valdība uzskata, ka šā izņēmuma piemērojamībai ir vajadzīgs arī tas, lai līgumslēdzēja iestāde nebūtu radījusi ekskluzivitātes stāvokli.

39. Ja strīds būtu jāatrisina saskaņā ar Direktīvas 2014/24 regulējumu, bez šaubām prevalētu Komisijas un Slovākijas valdības viedoklis. Gan šīs direktīvas 50. apsvērumā, gan tās 32. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir nosacījums, ka ekskluzivitāti nav radījusi līgumslēdzēja iestāde:

– Direktīvas 2014/24 50. apsvērumā ir teikts, ka "[..] tikai objektīvas ekskluzivitātes situācijas var attaisnot to, ka tiek izmantota sarunu procedūra bez publicēšanas, ja ekskluzivitātes situāciju nav radījusi pati līgumslēdzēja iestāde saistībā ar gaidāmo iepirkuma procedūru [..]"[18];

– Direktīvas 2014/24 32. panta 2. punkta b) apakšpunkta iii) punktā ir noteikts, ka sarunu procedūru bez iepriekšējas publicēšanas var izmantot, ja būvdarbus, piegādes vai pakalpojumus var piegādāt tikai konkrēts ekonomikas dalībnieks "ekskluzīvu tiesību, tostarp intelektuālā īpašuma tiesību" aizsardzības dēļ. Bet šis izņēmums ir piemērojams tikai tad, "ja nav nevienas pamatotas alternatīvas vai aizstājēja un ja konkurences trūkums nav radies tādēļ, ka ir mākslīgi sašaurināti iepirkuma parametri".

40. Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunktā savukārt nebija skaidri norādīts uz sekām, kādas varētu būt, ja ekskluzivitātes radīšana būtu piedēvējama līgumslēdzējai iestādei[19]. Šis noklusējums tomēr nenozīmē, ka līgumslēdzēja iestāde varētu pati brīvi radīt ekskluzivitātes stāvokli.

41. Proti, kā pareizi uzsver iesniedzējtiesa, Direktīva 2014/24 šajā jautājumā vienīgi precīzāk formulē noteikumu, kas jau implicīti pastāvēja iepriekšējās direktīvās par šo jomu[20]. Tāpēc, tās ieskatā, "[..] Savienības tiesību prasība ir, lai iesmels – kura dēļ ir nepieciešams piešķirt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības tikai konkrētam komersantam sarunu procedūras bez paziņojuma par līgumu publicēšanas ietvaros saskaņā ar Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunktu – *nebūtu piedēvējams līgumslēdzējai iestādei* [..]"[21].

42. Pieņemšu to pašu postulātu, uz kādu pamatojas iesniedzējtiesa, par līgumslēdzējas iestādes iesaisti ekskluzivitātes stāvokli nosakošo apstākļu radīšanā. Manuprāt, to pamato vairāki iemesli.

43. Pirmkārt, kontekstam Savienības tiesību normu publiskā iepirkuma jomā vispārējais mērķis ir "nodrošināt pakalpojumu brīvu apriti un atvērt neizkropļotu konkurenci visās dalībvalstīs"[22]. Sarunu procedūras bez paziņojuma par līgumu publicēšanas izmantošana ir tieši tā līgumslēdzējas iestādes rīcība, kas vissmagāk pārkāpj publiskā iepirkuma atvēršanu konkurencei.

[18] Pirms šā formulējuma ir izklāstīti šādi apsvērumi: "ņemot vērā kaitīgo ietekmi uz konkurenci, sarunu procedūras bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas būtu jāizmanto tikai ļoti ārkārtējos apstākļos. Šāds izņēmums būtu jāattiecina tikai uz tiem gadījumiem, kad publicēšana vai nu nav iespējama ārkārtējas steidzamības dēļ, ko izraisījuši notikumi, kurus līgumslēdzēja iestāde nevarēja paredzēt un par kuriem tā nav vainojama, vai uz gadījumiem, kad jau no paša sākuma ir skaidrs, ka publicēšana nenodrošinātu lielāku konkurenci vai labākus iepirkuma rezultātus, īpaši tāpēc, ka, objektīvi vērtējot, ir tikai viens ekonomikas dalībnieks, kas var veikt līguma izpildi. [..] Ekskluzivitāte var rasties arī citu iemeslu dēļ [..]".

[19] Šis noklusējums kontrastē ar to, ko noteic Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta c) apakšpunkts, proti, ka sarunu procedūra, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu, ir atļauta ārkārtējas steidzamības gadījumā, ja vien lietas apstākļi, uz kuriem atsaucas, to pamatojot, nekādā ziņā nav radušies "*līgumslēdzējas iestādes dēļ*".

[20] Iesniedzējtiesas nolēmuma 22. punkts.

[21] Iesniedzējtiesas nolēmuma 23. punkts (mans izcēlums). Iesniedzējtiesa uzskata, ka "Savienības tiesību interpretācija šajā ziņā ir *acte clair*", kas, manuprāt, ir pārspīlēts apgalvojums.

[22] Spriedums, 2023. gada 7. decembris, *Obshtina Razgrad* (C-441/22 un C-443/22, EU:C:2023:970), 61. punkts.

44. Otrkārt, pretrunā šim mērķim ir tas, ka līgumslēdzējas iestādes pašas rada apstākļus, uz kuriem atsauksies, lai izmantotu līgumslēdzēju atlases procedūras, kurās konkurentiem nav atļauts piedalīties.

45. Treškārt, kā jau esmu norādījis, ārkārtēji apstākļi, kas pieļauj sarunu procedūras bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas jāinterpretē šauri, pamatojoties uz ierobežojošiem kritērijiem [23].

46. Ceturtkārt, pieļaujamība, ka līgumslēdzēja iestāde varētu izmantot ekskluzivitātes stāvokli, ko tā pati ir radījusi, apvērstu Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunkta loģiku. Saskaņā ar šo loģiku apstākļi, kas pamato neiespējamību izmantot parasto iepirkuma procedūru (ar paziņojuma publicēšanu), ir nevis līgumslēdzējas iestādes radīti, bet gan ar šo iestādi nesaistīti apstākļi.

47. Visbeidzot, princips *nemo auditur propriam turpitudinem allegans* [neviens nevar aizbildināties ar savu prettiesisku rīcību] liedz iespēju, ka kāda no pusēm gūtu priekšrocības no savas nelikumīgās rīcības [24].

C. Ekskluzivitātes izvērtējums saistībā ar strīdu

1. Sākotnējais līgums (1992. gads)

48. Saskaņā ar GNP viedokli, kas ir izklāstīts iesniedzējtiesas nolēmumā, sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī (1992. gads) autortiesības un publisko iepirkumu nereglamentēja neviens valsts tiesiskais regulējums. Tādēļ nevarēja paredzēt nākotnes tiesisko regulējumu, kas piemērojams šajā jomā, un to, kā attīstīsies valsts tiesu judikatūra. Tāpat nebija paredzams, "ka *ADIS* licenču piešķiršanas nosacījumu paredzēšana vēlāk radīs strīdīgu situāciju [..]" [25].

49. Iesniedzējtiesa būtībā – un atskaitot dažas nianses – piekrīt šim viedoklim. Tā piekrīt, ka 1992. gadā nepastāvēja nekāds valsts tiesiskais regulējums par publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu [26], kas ļāva Finanšu ministrijai noslēgt *ADIS* līgumu ar noteikumiem, par kuriem tobrīd tika panākta vienošanās. Tā piebilst, ka līgumslēdzēja iestāde pat "varēja pamatoti uzskatīt, ka arī pēc sākotnējā līguma noslēgšanas būs iespējams piešķirt līguma slēgšanas tiesības tam pašam līgumslēdzējam bez nepieciešamības nodrošināt citiem līgumslēdzējiem iespēju pretendēt uz vajadzīgā pakalpojuma sniegšanu" [27].

50. Man nav ko iebilst pret šiem apgalvojumiem par pagātnes brīdi, kurā Savienības tiesības Čehijas Republikā vēl gluži vienkārši nebija piemērojamas, jo tā vēl nebija kļuvusi par dalībvalsti. Faktisko apstākļu un tiesiskā regulējuma kontekstu, kādā tika noslēgts sākotnējais līgums, noskaidrot ir iesniedzējtiesas ziņā.

[23] Spriedums, 2014. gada 11. septembris, *Fastweb* (C-19/13, EU:C:2014:2194), 49. punkts: "[..] sarunu procedūru var izmantot tikai Direktīvas 2004/18 30. un 31. pantā minētajos apstākļos un [..] šai procedūrai salīdzinājumā ar atklātām un slēgtām procedūrām ir izņēmuma raksturs".

[24] Tiesa nevilcinās paust savu nelokāmo nostāju jautājumā par atsaukšanos uz nelabvēlīgām sekām, kuras radījis paša izdarīts pārkāpums. Skat. spriedumu, 2023. gada 15. jūnijs, *Bank M.* (Līguma spēkā neesamības sekas) (C-520/21, EU:C:2023:478), 81. punkts.

[25] Iesniedzējtiesas nolēmuma 17. punkts.

[26] Iesniedzējtiesa apraksta valsts tiesiskā regulējuma attīstību, kas izpaudās likumu pieņemšanā par autortiesībām (likums, kas piemērojams programmatūrai) 1965. gadā un par publisko iepirkumu 1994. gadā.

[27] Iesniedzējtiesas nolēmuma 29. punkts.

51. Šajos apstākļos nav nozīmes tam, ka ekskluzivitāti, pamatojoties uz kuru 1992. gadā tika noslēgts sākotnējais līgums, radīja vai neradīja līgumslēdzēja iestāde.

2. Jaunais līgums (2016. gads)

52. Skatpunkts mainās, ja ņem vērā, ka Čehijas nodokļu iestāžu [28] līgumattiecības ar pakalpojumu sniedzēju ilga daudzus gadus (no 1992. līdz 2016. gadam, ciktāl tas attiecas uz šo lietu).

53. Šajā laikposmā mainījās tiesiskais regulējums, it īpaši tāpēc, ka 2004. gadā Čehijas Republika pievienojās Savienībai. Kopš pievienošanās brīža tai bija saistošas publiskā iepirkuma direktīvas "saskaņā ar principu par Savienības tiesību normu tūlītēju un pilnīgu piemērošanu jaunajām dalībvalstīm" [29].

54. Iesniedzējtiesa vērš uzmanību uz jaunā regulējuma nozīmi un līgumslēdzējas iestādes pienākumu izmaiņām, proti, tā uzsver, ka tad, kad GNP 2016. gadā piešķīra līguma slēgšanas tiesības, spēkā bija Likums Nr. 137/2006 un Direktīva 2004/18. Tādējādi GNP bija pienākums nodrošināt, ka tās darbības nerada ekskluzivitātes stāvokli, lai pamatotu to, ka tiek izmantota sarunu procedūra bez paziņojuma par līgumu publicēšanas.

55. Pamatojoties uz šo konstatējumu un pēc abu strīdīgo viedokļu iztirzāšanas, iesniedzējtiesa sava nolēmuma 32. punktā atzīst:

– "[..] No 1992. līdz 2016. gadam [GNP] (vai tās tiesību priekštece) varēja vai nu vienoties par jauniem līguma noteikumiem attiecībā uz intelektuālā īpašuma mantiskajām tiesībām tā, lai varētu piešķirt līguma slēgšanas tiesības par *ADIS* kādā no atklātākajām publiskā iepirkuma procedūrām, vai arī sākt jaunu iepirkuma procedūru līguma slēgšanas tiesībām par jaunas IT sistēmas ieviešanu, pat ja tas būtu saistīts ar lielākiem izdevumiem, bet kas ilgtermiņā būtu ļāvis ietaupīt.

– Tādējādi nedrīkst atsaukties uz situāciju sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī, ja ekskluzivitātes stāvoklis turpinājies arī pēc tam, kad Čehijas Republikā tika pieņemti attiecīgie tiesību akti par publiskā iepirkuma līgumu tiesību piešķiršanu. Nosakot, vai ir iespējams izmantot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu publicēšanas, jāņem vērā brīdis, kad tika pieņemts lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu šajā procedūrā [..]" [30].

56. Attiecībā uz strīdā izšķirošo faktu izvērtēšanu un valsts tiesisko situāciju Tiesai nav ko iebilst pret šiem iesniedzējtiesas apsvērumiem. Un saistībā ar apsvērumiem iesniedzējtiesas nolēmuma 32. punkta beigu daļā, kurus nupat esmu citējis, uzskatu, ka tajos ir pareizi interpretēta Direktīva 2004/18.

[28] Pieņemu, ka līgumslēdzēju iestāžu pēctecība (Finanšu ministrija 1992. gadā un GNP 2016. gadā) ir gluži formāla, jo tās abas ir daļa no vienas valdības struktūras, un otrā no tām atrodas pirmās pakļautībā. GNP ir pārņēmusi Finanšu ministrijas tiesības un pienākumus šajā ziņā.

[29] Spriedums, 2017. gada 6. decembris, *Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere* (C-408/16, EU:C:2017:940), 37. punkts.

[30] Šā argumenta pamatošanai iesniedzējtiesa min 2000. gada 5. oktobra spriedumu Komisija/Francija (C-337/98, EU:C:2000:543) 37. punkts.

57. No iepriekšminētā izrietošā atbilde uz prejudiciālo jautājumu ir tāda, ka saistībā ar šo lietu nav būtiski, ka sākotnējais līgums tika noslēgts pirms Čehijas Republikas pievienošanās Savienībai. Savukārt izšķiroša ir līgumslēdzējas iestādes rīcība no 2004. līdz 2016. gadam. No šīs rīcības, protams, galvenā ir jaunā līguma noslēgšana 2016. gadā.

58. Čehijas valdība tomēr cenšas noliegt savu atbildību par ekskluzīvas atkarības radīšanu, pamatojoties uz to, ka novērtējumam jāattiecas uz sākotnējā līguma noslēgšanas brīdi. Tā kā toreiz neesot bijuši iebildumi par tās rīcības tiesiskumu, neesot arī pamata piedēvēt līgumslēdzējai iestādei kādu tīšu rīcību.

59. Šai nostājai nepiekrītu:

– kā jau minēju, dalībvalsts pienākums padarīt savu rīcību atbilstīgu Savienības tiesiskajam regulējumam rodas līdz ar tās pievienošanos Savienībai. No attiecīgā brīža līgumslēdzēja iestāde kā valsts struktūra uzņēmās pienākumu nodrošināt Savienības tiesību normu par publisko iepirkumu, tostarp Direktīvas 2004/18, ievērošanu. Šajā kontekstā nav svarīgi, vai valsts nodokļu iestāžu pieļautā pienākumu neizpilde izriet no darbības vai bezdarbības [31];

– lai izvērtētu līgumslēdzējas iestādes rīcību, nav nepieciešams *tiešs nodoms* radīt ekskluzivitātes stāvokli [32]. Pietiek ar to, ka, neizpildot savu pienākumu izbeigt pastāvošo (un tās pašas vai tās tiesību priekšteces radīto) ekskluzivitāti jaunā līguma noslēgšanas brīdī, līgumslēdzēja iestāde to padara nepieejamu konkurencei tāpat kā tas notika ar sākotnējo līgumu.

60. No cita skatpunkta, Čehijas valdība, lai arī atzīstot, ka tādās situācijās kā šajā lietā, tai jāpieņem lēmumi, kas ļautu atbrīvoties no atkarības no konkrēta pakalpojumu sniedzēja, atbalsta *saprātīga risinājuma* pieņemšanu, ar to saprotot risinājumu, kas ir visekonomiskākais un kas nodrošina stabilu kritisko valsts iestādes IT sistēmu darbību. Tā uzskata, ka šie apstākļi pamatojot, ka šajā gadījumā tiek izmantota sarunu procedūra bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas [33].

61. Arī šim argumentam nepiekrītu, lai arī ir saprotamas problēmas, ar kādām faktiski saskārusies līgumslēdzēja iestāde 2016. gadā. Nodokļu iestādes, kā arī pārējās valsts iestādes nevar atsaukties uz praktiskām, administratīvām vai ekonomiskām grūtībām [34], lai attaisnotu direktīvā noteikto pienākumu neievērošanu, jo dalībvalstīm šīs grūtības jāpārvar, veicot atbilstošus pasākumus [35].

62. Cita aizstāvības pozīcija, kuru Čehijas valdība min par labu līgumslēdzējas iestādes rīcībai, ir tas, ka šī iestāde esot mēģinājusi atbrīvoties no atkarības no pakalpojumu sniedzējas, piedāvājot iegādāties autortiesības, ko nepanāca, jo pakalpojumu sniedzēja tam nepiekrita [36].

[31] Tās rakstveida apsvērumos Čehijas valdība vairākkārt atsaucas uz līgumslēdzējas iestādes *pozitīvu rīcību* (rīcība, darbība, izraisītā situācija, radītā ekskluzivitāte, jaunā līguma nosacījumu noteikšana salīdzinājumā ar sākotnējo līgumu). Savukārt tā nemin iestādes *bezdarbību* jauno līgumu noslēgšanai atbilstoši Savienības tiesībām.

[32] Čehijas valdība vairākkārt norāda, ka līgumslēdzējas iestādes rīcībai saistībā ar ekskluzivitātes stāvokli jābūt *apzinātai* (tās rakstveida apsvērumu 11., 12., 14., 15., 16., 17. un 18. punkts).

[33] Čehijas valdības rakstveida apsvērumu 30. punkts.

[34] Čehijas valdības apgalvotie šķēršļi ir pārsvarā ekonomiska rakstura (tās rakstveida apsvērumu 26. un 27. punkts). Iesniedzējtiesa savukārt apgalvo, ka iespējamu tūlītējo izmaksu pieaugumu atsvērtu ilgtermiņa ietaupījums, kas rastos, ieviešot konkurenci starp pretendentiem. 2013. gada paziņojumā Komisija min trūkumus, kas izriet no atkarības no viena vienīga IT risinājumu pārdevēja. Tā uzsver, ka šāda ekskluzivitāte ne tikai rada citas problēmas (pastāv risks, ka pārdevējs var nolemt pārtraukt atbalstīt sistēmu vai atsevišķus sistēmas elementus), bet var arī ietekmēt inovācijas un radīt pārmērīgas cenas, kas nav pakļautas konkurences spiedienam no citu nozares dalībnieku puses.

[35] Spriedums, 2012. gada 18. oktobris, Komisija/Apvienotā Karaliste (C-301/10, EU:C:2012:633), 66. punkts.

[36] Čehijas valdības rakstveida apsvērumu 31. punkts, kurā ir atsauces uz GNP argumentiem kasācijas instances tiesā, kas atreferēti iesniedzējtiesas nolēmuma 10. punktā.

63. Šis arguments nav pārliecinošs, ja ņem vērā, ka līgumslēdzējai iestādei kopš 2004. gada bija pietiekami daudz laika (līdz 2016. gadam), lai atrisinātu jautājumu saistībā ar *IBM* atteikumu. Saskaroties ar ekskluzivitātes stāvokli, kas ir ieildzis jau gadu desmitiem, tai būtu bijis jāuzņemas iniciatīvas, kas ļautu tai atbrīvoties no atkarības no pakalpojumu sniedzējas, meklējot piedāvājumus no citiem komersantiem, ko tā, šķiet, nav darījusi. Tā norāda iesniedzējtiesa [37], kuras viedoklim atkal piekrītu.

64. Turklāt no iesniedzējtiesas nolēmuma neizriet, ka būtu bijuši līgumslēdzējas iestādes *nopietni* mēģinājumi atrast jaunus pakalpojumu sniedzējus, kas ļautu tai atrisināt atkarības situāciju, kurā tā bija nonākusi. Saskaņā ar Tiesas judikatūru līgumslēdzējai iestādei ir "nopietni jāizmeklē", vai ir uzņēmumi, kas spēj Eiropas līmenī piegādāt (vai attiecīgi aizstāt) konkrētu programmatūru [38].

65. Atklājot *piesietības* problēmu informācijas tehnoloģiju sistēmu kontekstā, Komisija iesaka līgumslēdzējām iestādēm noteiktas alternatīvas [39], lai pārvarētu konkurences ierobežojumus tādā publiskajā iepirkumā kā šajā lietā aplūkotais.

66. Lai gan Čehijas iestādes apgalvo, ka ir ieviesušas *ex ante* kontroles procedūras, lai apkarotu 2013. gada paziņojumā minēto piesietību [40], ar līgumu, kas aplūkots šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, tika atstāts spēkā bez izmaiņām iepriekšējais ekskluzivitātes stāvoklis. Tādēļ līgumslēdzējai iestādei tās darbības vai bezdarbības dēļ var piedēvēt to, ka 2016. gadā tā saglabājusi tās tiesību priekšteces radīto ekskluzivitātes stāvokli, un šim apstāklim vajadzēja tai liegt izmantot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas.

67. Visbeidzot, jāatgādina, ka Tiesa jau ir lēmusi par nepieciešamību atvērt konkurencei līgumus, kas ir līdzīgi šajā lietā aplūkotajam, uzskatot, ka uz tiem attiecas vispārējie noteikumi par publisko iepirkumu: "[..] ja līgumslēdzēja iestāde plāno organizēt publiskā iepirkuma līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru no ekonomikas dalībnieka iegādātas programmatūras uzturēšanai, pielāgošanai vai attīstīšanai, šai iestādei iespējamajiem kandidātiem vai pretendentiem ir jāsniedz pietiekama informācija, tādējādi ļaujot faktiskas konkurences attīstību atvasinātajā minētās programmatūras uzturēšanas, pielāgošanas vai attīstīšanas tirgū" [41].

V. Secinājumi

68. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, ierosinu atbildēt *Nejvyšší správní soud* (Augstākā administratīvā tiesa, Čehijas Republika) šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/18/EK (2004. gada 31. marts) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, 31. panta 1. punkta b) apakšpunkts

[37] Iesniedzējtiesas nolēmuma 32. punkts, kas atreferēts šo secinājumu 55. punktā.

[38] Skat. 2009. gada 15. oktobra spriedumu Komisija/Vācija (C-275/08, EU:C:2009:632) 63. punkts. Toreiz runa bija par programmatūru centralizētai transportlīdzekļu reģistrācijas pārvaldībai.

[39] 2013. gada paziņojuma 3. punktā ir teikts, ka, "izmantojot IKT sistēmas, kuru pamatā ir standarti, nevis ar īpašumtiesībām aizsargāta tehnoloģija, ierobežojošo publiskā iepirkuma praksi varēs padarīt atvērtāku, jo standarti padara ikvienam pieejamas būtiskās zināšanas par sistēmu, un tas nozīmē, ka citi potenciālie piegādātāji varētu uzturēt vai attīstīt sistēmu saskaņā ar konkurētspējīgākiem noteikumiem un nosacījumiem".

[40] Tā pauž Čehijas valdība, konkrētāk, tās rakstveida apsvērumu 32.-35. punktā, apgalvojot, ka ir izveidojusi īpašu dienestu un darba grupu, lai apkarotu ekskluzivitātes atkarību IT pakalpojumu līgumos. Tā piebilst, ka šie "sistēmiskie pasākumi" esot ieviesti praksē, kad tika noslēgts 2016. gada līgums.

[41] Spriedums, 2020. gada 28. maijs, *Informatikgesellschaft für Software-Entwicklung* (C-796/18, EU:C:2020:395), 74. punkts.

jāinterpretē tādējādi, ka

līgumslēdzēja iestāde nedrīkst ar savu rīcību radīt ekskluzivitātes stāvokli, ar kuru tā grasās pamatot to, kādēļ tā izmanto sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas.

Ja līgumslēdzēja iestāde noslēdz jaunu līgumu, uz kuru attiecas Direktīva 2004/18, nav nozīmes tam, ka ekskluzivitātes stāvoklis izriet no kāda sākotnējā līguma, kuru ir noslēgušas dalībvalsts iestādes pirms tās pievienošanās Eiropas Savienībai. Lai izvērtētu līgumslēdzējas iestādes rīcību saistībā ar jauno līgumu, jāņem vērā faktisko apstākļu un tiesiskā regulējuma konteksts brīdī, kurā tiek noslēgts šis jaunais līgums.